

AGYI ÉRKATASZTRÓFA

Minden másodperc számít...

Európában a harmadik leggyakoribb betegség a hirtelen agyi érkatasztrófa, ami azonnali halált vagy rokkantságot okoz. Rendkívül gyorsan kell cselekedni ilyenkor, ezért ismerni kell a betegség tüneteit. Legjobb viszont az, ha inkább megelőzzük a bajt, vagyis ismerjük azokat a módokat, amelyekkel csökkenteni tudjuk kialakulásuk esélyét.

Az agyi érkatasztrófák 80 százaléka azért történik, mert zavar keletkezik a vérellátásban, leggyakrabban egy vérrög zár el bizonyos eret, ami a hosszú ideig fennálló érlemezés következménye. Ritkábban okoz agyi érelzáródást például gyulladáshoz vezető folyamat, az ér sérülése vagy a véralvadás zavara. „Az agy bármelyik részében elzáródhat az ér, s természetesen a helytől függően különböznek egymástól a tünetek, például beszédzavar, gyengeség, a test egyik felének zsibbadása, az arc aszimmetrikus-

Dr. Martin Kucharik

sá válása, a kettős látás és egyébek” – magyarázza dr. Martin Kucharik, a pozsonyi intervenció neuroradiológiai és endovaszkuláris központ (CINRE) főorvosa. Megtörténik, hogy az agy vérellátási zavara csak át-

meneti, vagyis a tünetek megjelennek, majd néhány percen vagy órán belül elmúlnak. Ám ez azt jelenti, hogy óriási az agyi érkatasztrófa veszélye, ezért a beteget mielőbb alaposan ki kell vizsgálni és megfigyelés alá kell helyezni.

Az érelzáródás, népiesen szélütés (sztrók) mellett az agyi érkatasztrófa másik formája az agyvérzés, amit hosszabb ideig fennálló magas vérnyomás vált ki, de véralvadási zavar vagy érbetegség következtében spontán módon is kialakulhat. Tünete a szélütés tüneteire hasonlítanak. Az agyi érkatasztrófa harmadik formája a masszív vérzés,

aminek oka rendszerint az, hogy az egyik érfal meggyengül és kiboltosodik. Ez az aneurizma. „Ha ez az érküremkedés elpattan, az agy és a koponya közötti részt elárasztja a vér. Ez fiataloknál is megtörténhet a betegség minden tünete vagy kockázati tényező nélkül” – hangsúlyozza dr. Ivan Vulev, a CINRE orvos igazgatója. Erős fejfájás, nyakmerevség, eszméletlenség jelentkezhet.

A múltban az idősek betegségének nevezték az agyi érkatasztrófát. A statisztikai adatok azonban azt mutatják, hogy a betegek negyede 60 éves, sőt 45 éves kor előtt betegedett meg.

MIT KELL TENNI?

Az olvasók többször is találkozhattak azzal a figyelemztetéssel, hogy ha a fent említett tünetek valamelyikét tapasztaljuk magunkon vagy családtagjainkon, ne várjunk, mert ilyenkor percek, sőt másodpercek múlhat az élet. Ne próbál-

Dr. Ivan Vulev

juk a panaszokat a fáradtság vagy a kor számlájára írni. Azonnal hívni kell a 155-ös telefonszámot. Tudni kell, hogy a kezelés akkor lehet eredményes, ha a beteg néhány órán belül, pontosabban 4,5-6 órán belül, speciális helyzetben 24 órán belül megkapja a szükséges kezelést. „A kezelés hatásos lehet 6 órán túl is, mert a CT speciális formájával, az úgynevezett Rapid módszer segítségével ki lehet vizsgálni az agyat. Szlovákiában egyedül a CINRE-ben van ilyen CT” – mondja Dr. Ivan Vu-

lev. Új reményt jelent ez a betegek számára. Jelenleg a világ 350 kórháza rendelkezik vele, beleértve a CINRE-t is.

FONTOS A MEGELŐZÉS

A sikeres megelőzés alapfeltétele, hogy ismerjük a kockázati tényezőket. Az egészséges életmód és a kezelés szabályainak betartása képes megakadályozni a szélütést vagy megismétlődését. Amit nem tudunk befolyásolni: a vele született hajlam, a nem (a férfiak nagyobb veszélyben vannak) és az életkor (a korral megnő a veszély). Azt viszont mindenki megteheti, hogy abbahagyja a dohányzást, egészségesen étkezik. Csökkenti a só- és az alkoholfogyasztást, rendszeresen mozog, csökkenti a túlsúlyt és enyhíti a stresszhelyzetet. Ezenkívül odahaza rendszeresen mérni kell a vérnyomást, rendszeresen részt kell venni a szűrővizsgálatokon és szedni a felírt gyógyszereket. Azok, akik eszerint élnek, 90 százalékkal csökkenthetik az agyi érkatasztrófa megismétlődésének kockázatát. Vannak betegségek, amelyek megnövelik a veszélyt. Ilyen például a szívritmuszavar (pitvarfibrilláció), az agyi erek szűkülete, az ischémiás szívbetegség, a szívinfarktus, az alvás közbeni légzészavar.

Az új gyógyszereknek, diagnosztikai és terápiás eljárásoknak köszönhetően évről évre sikerül javítani a betegek kilátásait és enyhíteni az agyi érkatasztrófa következményeit. Ezért jelenleg a betegek körülbelül 60 százaléka a szélütés után is látható következmények nélkül élhet tovább. Ám számolni kell a hosszú, az élet végéig tartó kezeléssel, beleértve a rehabilitációt és az életmód elkerülhetetlen megváltoztatását.

Dobroslava Krajačičová